

Didactic possibilities of integrative forms of studies are analysed in the article. The peculiarities of integration of forms of studies organization are depicted in the process of professional preparation of future specialists. It is proved that they contribute to the complete perception of the reality as a necessary precondition to forming the scientific conception of the world of a future specialist.

Keywords: integration, forms and methods of education, integrative class, didactic game, interdisciplinary tasks, subject integration, didactic opportunities.

УДК 519.72:378.4

С.Д. Петрович
м. Вінниця, Україна

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПРОЦЕСІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО ПОРТАЛУ У ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Постановка проблеми. Однією з основних вимог до вищої освіти є вимога її сучасності, що включає в себе уявлення про те, якою повинна бути сучасна людина, людина-професіонал, яке її призначення, роль у суспільстві, яке замовлення на її освіту, які очікування від освіти у самої людини, суспільства. Освіта все більше орієнтується на «вільний розвиток», високу культуру, творчу ініціативу, самостійність, мобільність майбутніх фахівців, що вимагає якісно нового підходу до формування майбутнього фахівця. Випускнику педагогічного університету доведеться працювати в навчальних закладах різних форм власності, різних сегментах соціальної та економічної сфер, в галузі управління й адміністрування. В одних випадках для працедавця буде важливою кваліфікація, а також засвоєні освітні програми. В інших – працедавець зацікавлений у робітнику, який в оптимальні терміни зможе реалізувати певний проект, спрямований на вирішення проблем розвитку організації, підприємства чи закладу. У першому випадку йдеться про знання, вміння та навички, сформовані у студентів, у другому – про їхню компетенцію та компетентність.

Основною метою освіти є підготовка кваліфікованого працівника відповідного рівня та профілю, конкурентноздатного на ринку праці, компетентного, який вільно володіє професією та орієнтується в суміжних галузях діяльності, готового до постійного професійного росту, соціальної та професійної мобільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням створення й використання інформаційних освітніх ресурсів присвячені дослідження таких науковців, як В. Бикова, Р. Гуревича, М. Жалдака, І. Захарової, І. Кухаренка, Ю. Машбиця, Н. Морзе, Є. Полат, Ю. Рамського, В. Руденко, С. Сисоєвої, В. Трайньова, І. Трайньова, П. Стефаненко та інших. У роботах цих учених висвітлюються питання створення, наповнення та використання інформаційно-освітнього порталу в навчальному процесі, сучасні методики та технології використання ІКТ. Праці названих вище авторів сприяли накопиченню і систематизації знань, узагальненню досвіду практичної підготовки студентів з використанням засобів ІКТ. Проте можливості використання інформаційно-освітніх порталів у навчальному процесі ВНЗ остаточно не досліджені.

Розвитку професійно-педагогічної компетентності присвячені праці таких українських науковців як Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Локшина, О. Овчарук, Л. Паращенко, О. Пометун, С. Раков, О. Савченко, С. Трубочев та інших. Аналізуючи поняття та суть компетенції, можна зробити висновок, що компетенція – це вимога чи норма до освітньої підготовки школяра чи студента. Відзначається роль ключових компетенцій, загальних для всіх професій та спеціальностей, універсальних у різних ситуаціях. На основі співставлення думок та поглядів вище названих науковців можна зробити висновок, що компетентність по відношенню до компетенції виступає як інтегративне поняття, що характеризує людину як суб'єкта, який реалізує в практичній діяльності компетенції, якими він володіє.

Мета роботи: розкрити компетентнісний підхід у процесі використання інформаційно-освітнього порталу у педагогічному університеті.

Виклад основного матеріалу. Болонський процес підсилив в Україні ті перетворення, які стали характерними для європейського співтовариства. На зміну ЗУНівському підходу, який забезпечував загальне уявлення про способи виконання певної діяльності та сформованість загальнопрофесійних умінь, прийшов компетентнісний підхід. До нього висуваються вимоги забезпечення сформованості професійних якостей, поведінкових актів та виконавчих дій на рівні посадових вимог можливого працевлаштування і, водночас на рівні вимог наступного освітнього рівня (у разі продовження освіти).

Система компетентностей в освіті має ієрархічну структуру, рівні якої складають [5]:

- ключові компетентності (міжпредметні та надпредметні компетентності) – здатність людини здійснювати складні поліфункціональні, поліпредметні, культурнодоцільні види діяльності, ефективно розв’язуючи актуальні індивідуальні та соціальні проблеми;
- загально-галузеві компетентності – компетентності, які формуються учнем, студентом впродовж засвоєння змісту тієї чи іншої освітньої галузі у всіх класах середньої школи і (або) під час навчання у ВНЗ і які відбиваються у розумінні «способу існування» відповідної галузі – тобто того місця, яке ця галузь займає у суспільстві, а також вміння застосовувати їх на практиці у рамках культурнодоцільної діяльності для розв’язування індивідуальних та соціальних проблем;
- предметні компетентності – складова загально-галузових компетентностей, яка стосується конкретного предмету; ті, що їх набуває учень (студент) при вивченні певного предмета протягом конкретного навчального року або ступеня навчання.

Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у ВНЗ полягає в набутті та розвитку у студентів набору ключових, загально-галузових та предметних компетенцій, які визначають його успішну адаптацію в суспільстві. На відміну від терміну «кваліфікація» компетенції включають, крім суто професійних знань та умінь, що характеризують кваліфікацію, такі якості як ініціативність, співпраця, здатність до роботи в колективі, комунікативні здібності, вміння вчитися, оцінювати, логічно мислити, відбирати і використовувати відомості.

З позицій компетентнісного підходу рівень освіти визначається здатністю вирішувати проблеми різної складності на основі наявних знань та досвіду. Компетенції можна визначити як сукупність здібностей реалізації свого потенціалу (знань, умінь, досвіду) для успішної творчої діяльності з урахуванням розуміння проблеми, подання прогнозованих результатів, визначення причин, що перешкоджають діяльності, пропозиції щодо усунення їх, здійснення необхідних дій та оцінки прогнозованих результатів.

Формування компетентності, тобто здатності застосовувати знання та вміння в реальній життєвій ситуації, є однією з найбільш актуальних проблем сучасної освіти. Компетентність студентів, зокрема педагогічних університетів, проявляється в оволодінні знаннями та цілеспрямованим їх застосуванням при розв’язуванні професійних завдань. Розв’язування професійних завдань неможливо здійснити без методичних знань, до яких належать знання методів, методик, прийомів при розв’язуванні нестереотипних завдань; принципів психолого-педагогічного вивчення особистості [1, с. 59].

При впровадженні компетентнісного підходу в навчання важливо зосередити зусилля на:

- виявленні умов ефективного формування у студентів життєвої компетентності;
- визначенні ключових компетентностей для різних сфер життєдіяльності особистості;
- розробці моделей розвитку життєвої компетентності в студентів (з урахуванням сензитивних періодів у розвитку);
- обґрунтуванні оптимальних технологій, що сприяють оволодінню компетентністю, розширюють можливості компетентнісного вибору особистістю життєвого шляху;
- розробці, апробації та впровадженні модульних програм розвитку життєвої компетентності;

- проектуванні та поетапній апробації компетентісно зорієнтованого освітньо-реабілітаційного простору, спрямованого на становлення особистості як суб'єкта життя;
- перебудові освітнього простору на діагностичній основі, апробації інструментарію для оцінки рівня досягнень з різних параметрів життєвої компетентності;
- апробації програмно-цільового, мотиваційного управління навчально-виховним процесом;
- розвитку інтерактивних технологій, підвищенні інноваційної культури педагогічних кадрів [4, с. 112].

Особливий інтерес при навчанні студентів у педагогічному університеті викликає формування компетентностей в процесі використання інформаційно-освітнього порталу.

Портал – це сайт, організований як системне багаторівневе об'єднання різних ресурсів і сервісів. Розрізняють вертикальні портали (присвячені конкретній темі і надаючи різні сервіси в її рамках) і горизонтальні портали, або портали загального характеру, що пропонують набір сервісів, обслуговуючих різні теми. Вертикальний портал – це сайт, пов'язаний з галуззю або конкретною проблемою. Існують інші підходи до формулювання визначення «портал»: інформаційний і функціональний. При інформаційному підході портал є єдиною точкою доступу до інформаційних ресурсів підприємства, при функціональному – контейнер для технологічних сервісів, об'єднуючий пошук, розсилку новин, можливості спільної роботи користувачів та ін. [3, с.110].

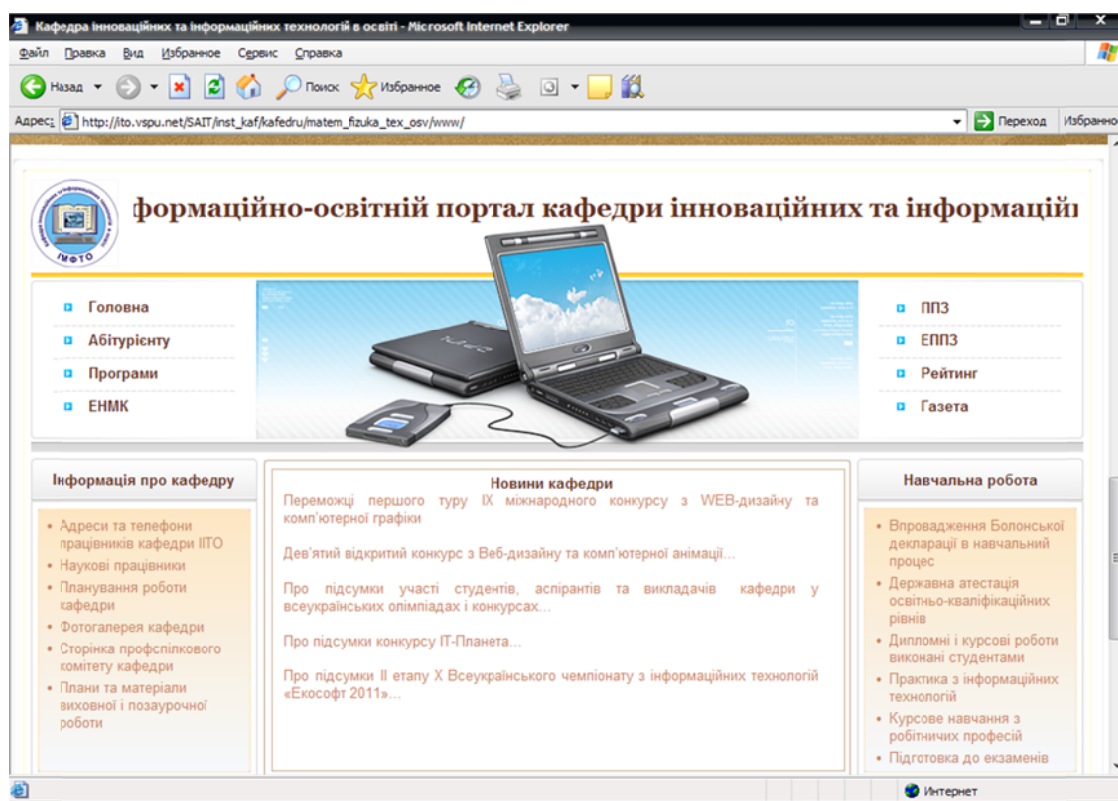

Рис.1. Головна сторінка інформаційно-освітнього порталу

Одним з головних завдань в процесі викладання дисциплін є формування в майбутніх педагогів теоретичних знань і практичних навичок ефективного використання ІКТ у навчальному процесі та майбутній професійній діяльності, що набуло актуальності нині у зв'язку з публікацією листа Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 24 червня 2011 року № 1/9-493.

Важливо, що в процесі використання інформаційно-освітнього порталу кожен студент одержує можливість діалогу з викладачем. Таке спілкування не лише підвищує ефективність вивчення курсу, а й привчає студентів до подальшого самостійного одержання знань, що є

запорукою їх успішної професійної діяльності.

Наведемо приклад головної сторінки інформаційно-освітнього порталу кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (рис. 1).

Важливе місце в процесі вивчення комп'ютерно-орієнтованих дисциплін належить електронним навчально-методичним комплексам. На інформаційно-освітньому порталі створені та розміщені електронні навчально-методичні комплекси з усіх дисциплін, які викладають викладачі кафедри.

Електронний навчально-методичний комплекс – це чітко визначена сукупність навчально-методичних документів, які представляють модель освітнього процесу, яка згодом буде реалізована на практиці [2, с.44].

Електронний навчально-методичний комплекс містить:

1. Методичні матеріали: анотація дисципліни, навчальна програма, робоча програма.

2. Навчальні матеріали: лекції, лабораторні роботи, додаткові матеріали.

3. Контроль знань: контроль успішності, самостійна робота, практичні завдання, питання до екзамену, роботи студентів.

4. Література: основна, додаткова, список використаних джерел.

У процесі використання розроблених електронних навчально-методичних комплексів викладачі кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті застосовують такі форми роботи зі студентами:

- самостійне вивчення або повторення теми заняття використовуючи мультимедійні засоби навчання;

- перевірка знань студентів використовуючи систему тестувань;

- підготовка до екзаменів;

- проведення опитувань, тематичного оцінювання.

У процесі роботи з електронним навчально-методичним комплексом студент може самостійно опрацювати теоретичний матеріал, ознайомитись та виконати звіт з лабораторної роботи, пройти тест, для самоконтролю знань з певної теми навчальної дисципліни, вивчити основні поняття та визначення, познайомитись зі списком літератури тощо. Використання в навчальному процесі електронних навчально-методичних комплексів дозволяє вирішувати такі навчально-виховні завдання, як професійна підготовка майбутніх педагогів засобами ІКТ.

Одна із основних засад Болонської декларації – це забезпечення мобільності отримання знань студентами ВНЗ. Активне використання інформаційно-освітнього порталу в процесі вивчення дисциплін дозволяє збільшити ступінь мобільності отримання знань студентами, тому що студент постійно перебуває в освітній системі, неперервно удосконалюючи свої знання й уміння, має можливість безупинного особистісного росту, обумовленого діяльністю, пов'язаною з участю в освітньому процесі.

Отже, створення інформаційно-освітнього порталу сприяє логічному впорядкуванню навчально-методичного матеріалу, створює передумови зростання ефективності засвоєння знань студентами, розвиває процес інформатизації ВНЗ.

Висновки. Побудова інформаційно-освітнього порталу та його використання в навчально-виховному процесі ВНЗ буде мати значний ефект за умови формування відповідної готовності викладачів і студентів до професійного використання засобів ІКТ, які входять до складу інформаційно-освітнього порталу. У зв'язку з цим необхідно формувати психологічну, професійну готовність педагогічних кадрів і студентів навчальних закладів до діяльності з використанням інформаційно-освітнього порталу, навчання фахівців, що забезпечують функціонування як окремих компонентів так і системи в цілому. Використання інформаційно-освітніх порталів у навчальному процесі ВНЗ базується на основі засад Болонської декларації, а саме розширення мобільності студентів у процесі навчання.

Література:

1. Адольф В.А. Профессиональная компетентность современного учителя / В.А. Адольф / Монография. Красноярск: Изд-во КГУ. – 2005. – 310 с.
2. Войтовик С.В. Сучасні підходи до створення електронних навчально-методичних комплексів в СЗШ і ВНЗ / С.В. Войтовик, М.М. Ковтонюк / Актуальні проблеми математики, фізики і технологічної освіти. - № 8 / - Вінниця, 2011. – С.44-48.
3. Калюжна Т.М. Організаційно-педагогічні умови застосування освітньо-наукового порталу в системі екстернатної підготовки фахівців у технічному університеті: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04. «Теорія і методика професійної освіти» / Т.М. Калюжна. – Київ, 2009. – 183 с.
4. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А. Е. Петров; Под ред. Е. С. Полат. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 272 с.
5. Рагулина М.И., Смолина Л.В. Электронное учебное пособие как средство формирования методической компетентности будущего учителя информатики. – <http://www.ict.edu.ru/vconf/files/6830.doc>

У статті розглянуто компетентнісний підхід при використанні інформаційно-освітнього порталу у педагогічному університеті. Особливу увагу звернено на формування професійної педагогічної та навчально-пізнавальної компетентності. Наведено приклад створення інформаційно-освітнього порталу.

Ключові слова: компетентність, компетентнісний підхід, інформаційно-освітній портал.

В статье рассмотрен компетентностный подход при использовании информационно образовательного портала в педагогическом университете. Особое внимание обращено на формирование профессиональной педагогической и учебно-познавательной компетентности. Приведен пример создания информационно-образовательного портала.

Ключевые слова: компетентность, компетентностный подход, информационно-образовательный портал.

In the article competentnisny approach is considered at the use informatively educational to the portal in a pedagogical university. Special attention appeal on forming of professional pedagogical and educational-cognitive to the competence. The example of creation is resulted informatively educational to the portal.

Keywords: competence, competence approach, informatively-educational portal.

УДК 378.141

Ю.М. Піжук
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ В РОСІЙСЬКІЙ ФЕДЕРАЦІЇ

Постановка проблеми. У системі сучасної гуманітарної освіти історія є особливим навчальним предметом. В умовах полікультурності суспільства вона не тільки формує духовно-етичні орієнтири учня, виховує цінності громадянськості, а й розвиває світоглядні переконання учнів на основі осмислення ними культурних, релігійних, етнонаціональних традицій, що історично склалися. Учитель історії та права не лише передає учням певну систему знань, а й формує громадсько-політичні позиції, патріотизм, культуру [1, с.42].

Вивчення суспільних наук має допомагати учням формувати почуття власної гідності, відповідальності, особистісного ставлення до подій і явищ суспільного життя, визначати власну активну життєву позицію, робити свідомий вибір у непростому і багатовимірному сучасному світі. Пріоритет загальнолюдських цінностей вимагає від учнів толерантного ставлення до культурних відмінностей, характеризувати наслідки взаємодії різних культур і міжкультурні відносини в Україні, своєму регіоні [3, с.84].

Аналіз наявних досліджень і невирішені аспекти проблеми. Проблеми історичної освіти в Україні досліджуються переважно істориками. Питання методики викладання історії висвітлені в поодиноких працях українських науковців (С. Водотика, О. Захарченко та ін.). Проблеми ж професійної підготовки вчителя історії та права в українській педагогічній літературі приділено ще менше уваги. Проте наразі виникла потреба в учителів історії, який